

19 MAR 2012

Barne-, ungdoms-
og familiedirektoratet

Justis- og politidepartementet

Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Deres ref: Vår ref: 2012/50782-6 Arkivkode: 008 Dato: 14.3.2012

Høringsuttalelse-Økt bruk av konfliktråd

Vi viser til Justis- og politidepartementets høringsbrev av 19.12.2011, hvor rapporten «Økt bruk av konfliktråd» ble sendt på høring. Høringsfrist er satt til 19.3.2012. Rapporten er utarbeidet av en ekstern arbeidsgruppe nedsatt av Justis- og politidepartementet, hvis mandat var å vurdere hvilke lovendringer og tiltak som bør gjennomføres for å øke bruken av restorative justice, og konfliktråd i straffesakskjeden. Arbeidsgruppen skulle også vurdere en generell modernisering av konfliktrådsloven.

Utvalget foreslår blant annet:

- En ny alternativ straffereaksjon for barn under 18 år, kalt ungdomsoppfølging. Målgruppen er barn som er mellom 15-18 på handlingstidspunktet og som har begått alvorlig eller gjentatt kriminalitet, eller som utgjør en risiko for seg selv og andre.
- Arbeidsgruppen foreslår at det bør være en presumsjon for at saker mot gjerningspersoner mellom 15-18 år bør overføres til meglings, eller til oppfølging i konfliktrådet.
- Utvalget foreslår at mindreårige bør ha rett til offentlig oppnevnt forsvarer der saken overføres til oppfølging i konfliktrådet.
- Begrepet «*restorative justice*» oversettes til «*gjenopprettende prosess*»
- Arbeidsgruppen foreslår å gjøre unntak fra kravet om personlig oppmøte i konfliktrådet ved å åpne for at offerløse lovbrudd kan behandles dersom de er egnet for det. Videre foreslår utvalget å åpne for at fornærmede kan be om at en annen møter på sine vegne.
- Det foreslås videre å åpne for at partene kan ha med en støtteperson som er advokat i meglingsmøtet. (Advokatene skal ikke representere parten.)
- Det foreslås at konfliktrådsleder skal kunne sette til side meglers godkjenning av inngåtte avtaler for å sikre at avtalene som inngås ikke er urimelige.

Barne-, ungdoms og familieetaten (Bufetat) har ansvar for det statlige barnevernet og består av fem regionale barnevernmyndigheter, og en sentral barnevernmyndighet, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Bufetat skal bistå barnverntjenesten i kommunene med plassering av barn utenfor hjemmet, rekruttere og formidle fosterhjem og har ansvaret for at fosterhjemmene får nødvendig opplæring og generell veiledning. Etaten har også ansvar for etablering og drift av barneverninstitusjoner, og for godkjenning av private og kommunale barneverninstitusjoner som benyttes etter barnevernloven.

Nedenfor følger Bufetats uttalelse, samordnet av Barne-, ungdoms og familiedirektoratet.

Innledende merknader til høringen.

Bufetat er positive til at det legges til rette for å øke bruken av konfliktråd i rettspleien. Vår høringsuttalelse knytter seg imidlertid hovedsakelig til forslaget om ny straffereaksjon «*ungdomsoppfølging*». Ungdomsoppfølging vil etter vår vurdering være en hensiktsmessig måte å møte ungdomskriminalitet på, hvor både hensynet til offeret og gjerningsmannen blir ivaretatt. Gjerningspersonene mottar samtidig en klar reaksjon på at den handlingen hun eller han har gjort ikke er akseptert.

Nedenfor følger enkelte bemerkninger og presiseringer knyttet til de konkrete forslagene som fremsettes av arbeidsgruppen, med henvisning til de enkelte kapitler og punkter i rapporten.

Kapittel 11- Ungdomsoppfølging i konfliktråd

Ad. Punkt 11.5- Personundersøkelse

Bufetat stiller seg positiv til forslaget om at det bør foretas en personundersøkelse der siktede eller tiltalte er under 18 år på handlingstidspunktet, og påtalemyndigheten vurderer at det kan være aktuelt med annen type oppfølging i konfliktrådet. Dette vil bidra til at man får et godt grunnlag for valg av reaksjoner og utmåling, og man vil kunne få informasjon om ungdommens fremtidige behov for eventuelle tjenester fra andre offentlige instanser som barnevernet, spesialisthelsetjenesten mv.

Ad. Punkt 11.7.3- Innholdet i ungdomsplanen

Arbeidsgruppen foreslår at der en sak overføres fra påtalemyndigheten til oppfølging i konfliktrådet, skal det ikke være adgang til å pålegge siktede å oppholde seg i institusjon av rettssikkerhetshensyn. Vi kan imidlertid ikke se at denne problemstillingen utdypes nærmere mht. overføring fra domstolene som vilkår for betinget dom.

Barnevernet har som hovedoppgave å gi barn omsorg og behandling. Et overordnet formål er hensynet til barnets beste. Formålene i barnevernloven, og regelverket for rettigheter og bruk av tvang i barneverninstitusjoner, ivaretar imidlertid ikke samfunnets behov for vern eller etterforskningshensyn. Barneverninstitusjoner kvalitetssikres/godkjennes med hjemmel i barnevernloven og tilhørende forskrifter. Institusjonene er således kun kvalitetssikret/godkjent for plasseringer i henhold til barnevernloven. Videre er rettighetsforskriften¹ gitt med hjemmel i barnevernloven, og gjelder bare for institusjoner som omfattes av barnevernloven kapittel 5 og omsorgssentre for mindreårige som omfattes av barnevernloven kapittel 5A.

Bufetat vil derfor presisere at dersom opphold i barneverninstitusjon er en del av ungdommens plan, forutsettes det at det foreligger et vedtak etter barnevernloven, og at Bufetat, dersom oppfølgingen skal gjennomføres i barneverninstitusjon gir samtykke til en slik plassering. Statlig regional barnevernmyndighet vil i kraft av sitt ansvar for det samlede tilbudet av barneverninstitusjoner ha en oversikt over hvilke institusjoner som best kan være egnet for det enkelte barn. Kommunal barneverntjeneste kan ikke inngå avtaler som får økonomiske konsekvenser for Bufetat uten at det er drøftet med Bufetat.

Videre presiseres det at det ikke kan settes begrensninger i planen som strider mot bestemmelsene i rettighetsforskriften, og at det er viktig at andre etater er oppmerksom på dette regelverket når man setter begrensninger i planen. Dette gjelder også overføring til konfliktrådet etter ny bestemmelse i straffelovens § 28 c, jf. forslag til ny § 7 i forskrift om møter i konfliktrådet. Se i denne forbindelse også brev av 30. august 2010 fra Barne-, likestillings- og

¹ Forskrift om rettigheter og bruk av tvang under opphold i barneverninstitusjon (FOR 2011-11-15 nr. 1103)

inkluderingsdepartementet (vedlagt) om bruk av barneverninstitusjon som varetekstsurrogat hvor mange av de samme hensynene gjøre seg gjeldende ved soning i institusjon.

Ad. Punkt 11.8- offentlig forsvarer

For ungdom under 18 har det offentlige et særskilt ansvar for å ivareta ungdommens interesser herunder rettsikkerhet. Bufetat vil derfor påpeke viktigheten av utvalgets forslag om at barnet skal ha rett til offentlig oppnevnt forsvarer der saken overføres til oppfølging i konfliktrådet i medhold av straffeloven § 53. Mindreårige er en særskilt utsatt gruppe, og det er viktig å sikre at alle handlinger som berører barn, ivaretar hensynet til barnets beste. Det er i disse tilfellene viktig at fornærmede der hun/han er under 18 år også skal kunne la seg bistå av en forsvarer.

Ad. Punkt 11.12-konfliktråd som foretrukket reaksjon

Det er en overordnet målsetting at fengselsstraff overfor barn kun skal benyttes som siste utvei, hvor andre alternative tiltak ikke kan benyttes. Dette følger også av FNs barnekonvensjon. Videre bør en tilstrebe bruk av mer hensiktsmessige reaksjonsformer enn forelegg og bøter til barn under 18.² Bufetat er derfor positiv til utvalgets forslag om at det bør være en presumsjon for at saker mot gjerningspersoner mellom 15-18 år, bør overføres til megling og oppfølging i konfliktråd. Forutsetningen er som utvalget presiserer at siktede samtykker og erkjenner de faktiske forhold, samt saken finnes egnet for konfliktrådsbehandling. Ved megling må også fornærmede samtykke.

Med hilsen

Marit Gjærum (e.f)
Avdelingsdirektør

Finn Kvåle
Seksjonssjef

² Prop. 135 L (2010-2011) side 90-91